Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

hallitusneuvos Satu Sundberg 11.11.2015

HE 55/2015 vp,
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 48 luvun muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakivaliokunnalle,

Ympäristöministeriö pitää hallituksen esityksessä rikoslakiin ja eräisiin muihin lakeihin esitettyjä muutoksia erittäin tarpeellisina. Valvonta- ja muilta viranomaisilta saatu palaute tukee rikoslain 48 luvun ympäristörikossäännösten tarkistamista sekä ympäristön turmelemista että luonnonsuojelurikoksia koskevien säännösten osalta.

Törkeä luonnonsuojelurikos

Ympäristöministeriö kannattaa törkeän tekomuodon lisäämistä luonnonsuojelurikoksen tekomuodoksi. Lisäys on perusteltu ympäristörikosten ennaltaehkäisemiseksi ja rikosten asianmukaiseksi sanktioinniksi. Rikoslain 48 lukuun ehdotettu uusi 5 a § törkeästä luonnonsuojelurikoksesta olisi teonkuvauksena luonnon monimuotoisuuden suojelun näkökulmasta kattava. Luonnonsuojelurikosta koskevassa säännöksessä on esityksen mukaisesti tarpeen myös ottaa huomioon huomattavan taloudellisen hyödyn tavoittelu tai teon erityinen suunnitelmallisuus.

Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kauppa on nykyään maailmanlaajuisesti yksi kannattavimmista rikollisista toiminnoista ja eräs vakavan järjestäytyneen rikollisuuden muoto. Tästä esimerkkinä voidaan mainita norsunluun ja sarvikuonojen sarvien salakuljetukseen liittyvä kansainvälinen rikollisuus, joka uhkaa aiheuttaa näiden lajien kuolemisen sukupuuttoon. Uhanalaisten lajien ja niiden osien salakuljetusta tapahtuu myös EU:n alueella ja on täysin mahdollista, että rikollinen toiminta ulottuu myös Suomeen. Näihin kehityssuuntiin on tarpeen varautua lainsäädännöllä, koska viitteitä rikollisuudesta on jo olemassa.

Törkeän luonnonsuojelurikoksen säätäminen parantaa myös esitutkintaviranomaisten mahdollisuuksia selvittää luontoon kohdistuvia rikoksia. Jatkossa poliisin on mahdollista käyttää entistä laajemmin pakkokeinoja tekojen selvittämiseen. Ottaen huomioon rikosmuotojen kehityksen suunta, erilaisten televalvonnallisten keinojen käyttämisen tulee olla mahdollista myös luonnonsuojelurikosten selvittämiseksi. Samoin mahdollisuudet kansainvälisiin rikoksiin liittyvään oikeusapuun voivat ehdotuksen myötä parantua. Törkeää luonnonsuojelurikosta koskevan rangaistussäännöksen lisäämistä puoltaa myös se, että rikoslakiin sisältyy jo rangaistussäännös törkeästä metsästysrikoksesta, joka kattaa muun muassa uhanalaisiin suurpetoihin kohdistuvat teot.

Ympäristön turmeleminen

Ympäristöministeriö kannattaa ympäristön turmelemista koskevan rikoslain 48 luvun 1 §:n teknisluonteisia muutoksia, jotka selkeyttävät säännöstä. Uusien kvalifiointiperusteiden, huomattavan taloudellisen hyödyn sekä erityisen suunnitelmallisuuden lisääminen törkeää ympäristön turmelemista koskevaan säännökseen vastaa tarpeisiin huomioida ympäristörikosten usein vahvakin kytkentä talousrikollisuuteen.

Ympäristöministeriö olisi pitänyt suotavana, että ympäristön turmelemista koskeviin rikosnimikkeisiin olisi lisätty vaarantamiselementti. Ministeriö toivookin, että asia voitaisiin ottaa uudelleen harkintaan rikoslain seuraavissa uudistuksissa.